

Organisering i svenskt arbetsliv 2019

**Teknisk rapport - En beskrivning av
genomförande och metoder**

2021-02-05

Beteckning: 8948929/249851

Innehåll

1	Sammanfattning	2
2	Genomförande och metoder	3
2.1	Population och urval.....	3
2.2	Blankettfrågor och registeruppgifter	9
2.3	Datainsamling.....	10
2.3.1	Kontroller.....	12
2.4	Bortfall	13
2.5	Datats tillförlitlighet	13
2.5.1	Tillförlitlighet totalt.....	13
2.5.2	Osäkerhetskällor	14
2.5.3	Urval.....	14
2.5.4	Ramtäckning	14
2.5.5	Mätning.....	15
2.5.6	Bortfall	15
2.5.7	Bearbetning.....	15
2.5.8	Modellantagande	15
2.6	Beskrivning av datafil.....	16
2.6.1	Datafil	16
2.6.2	Statistiska mått	16
2.6.3	Redovisningsgrupper	16
2.6.4	Jämförbarhet och användbarhet	16
2.6.5	Sekretess och utlämnande	17
3	Bilagor	18

1 Sammanfattning

Den här rapporten beskriver hur SCB har genomfört uppdraget **Organisering i svenskt arbetsliv 2019** och vilka metoder som har använts.

Om du har frågor är du välkommen att höra av dig till den ansvariga på SCB: Andres Quinones, handläggare, telefon 010 - 479 68 65 eller e-post andres.quinones@scb.se.

Uppdragets syfte: Syftet med undersökningen var att samla in underlag för att kunna följa och analysera utvecklingen av arbetsorganisation, arbetsmiljön och arbetsmiljöarbetet i svenskt arbetsliv. Uppdraget är dels en uppföljning och dels en komplettering av Arbetsmiljöverkets nulägesundersökning om arbetsorganisation, arbetsmiljö och social arbetsmiljö.

Uppdragets parter: Enheten ES/INF vid SCB genomförde under perioden april 2020– januari 2021 en enkätundersökning på uppdrag av Myndigheten för arbetsmiljökunskap

Kontaktpersoner: Undersökningsledare på SCB var Andres Quinones, Patrik Jonsson, Catarina Ulfgren och Anders Lönnquist var metodstatistiker.

Namnet på uppdragsgivarens kontaktperson gentemot SCB var Annette Nylund.

Grundläggande kvalitetskrav: Detta uppdrag har genomförts i enlighet med ISO 20252:2012 Marknads-, opinions- och samhällsundersökningar vilket innebär att grundläggande kvalitetskrav har uppfyllts.

Leverans: Resultatet i form av mikrodata och teknisk rapport levererades vecka 05 enligt överenskommelse.

Urval: Urvalet bestod av 7 811 företag och 2 210 arbetsställen varav 19 företag och 19 arbetsställen utgjorde övertäckning. Det innebär att urvalet, där övertäckningen är borträknad, var 9 983 företag och arbetsställen. Det var totalt 3 377 företag och 669 arbetsställen som besvarade frågeblanketten, vilket i sin helhet var 40,53 procent av urvalet. Den designvägda svarsandelen, vilken tar hänsyn till om olika företag och arbetsställen haft olika stor sannolikhet att komma med i urvalet, var 39,53 procent. Denna svarsandel kan ses som en skattning av den svarsandel som en totalundersökning skulle ha resulterat i.

2 Genomförande och metoder

2.1 Population och urval

Populationen, det vill säga de objekt som man vill kunna dra slutsatser om, utgjordes av företag och arbetsställen i svenskt näringsliv med minst fem anställda.

För att kunna dra ett urval från populationen skapades två urvalsramar som avgränsade och identifierade objekten i populationen. Två urvalsramar skapas beroende på objektstyp. För objekt inom offentlig förvaltning i huvudbranscherna O, P och Q bestod rampopulationen av arbetsställen och inom privat sektor i samtliga branscher utgjordes den av företagsenheter. Urvalsramarna i undersökningen skapades med hjälp av data från Företagsdatabasen (FDB), augusti 2020. Avgränsning gjordes så att inga enskilda näringsidkare ingick samt att urvalenheterna skulle ha minst fem anställda. Antalet företagsenheter och arbetsställen i urvalsramarna var totalt 111 949 varav 87 547 var företagsenheter och 24 402 var arbetsställen.

Urvalsramarna stratifierades på branschgrupp och storleksklass med avseende på antalet anställda. Branschgrupperna skapades utifrån vilken ekonomisk aktivitet urvalsenheterna tillhörde enligt Standard för svensk näringsindelning. Totalt bildades 155 strata. Från urvalsramarna drogs ett stratifierat obundet slumpmässigt urval om totalt 10 021 företagsenheter och arbetsställen där urvalet var proportionellt allokerat med ett krav på minst 30 i varje stratum (se tabell 1 nedan). I stratumbeteckningen anger den sista siffran storleksklass övriga tecken visar på näringsgren. För beskrivning av stratumen se tabell 2 och tabell 3.

Ett stratifierat obundet slumpmässigt urval innebär att alla objekt inom ett stratum har samma sannolikhet att komma med i urvalet. Urvalet är positivt samordnat med undersökningarna *Innovationsverksamhet i Sverige* med referensår 2018 samt *It-användning i företag* med referensår 2019

Urvalsstorleken bestämdes i samråd mellan SCB och Myndigheten för arbetsmiljökunskap.

Tabell 1 Urvalsram och urval fördelat på branschgrupp och storleksklass

Branschgrupp/Storleksklass	Antal i urvalsramen						Antal i urvalet					
	1	2	3	4	5	Totalt	1	2	3	4	5	Totalt
A0000	1 151	392	136	38	6	1 723	89	30	30	30	6	185
B0000	54	19	20	7	4	104	30	19	20	7	4	80
C1000	2 553	1 692	1 096	535	114	5 990	197	130	85	41	30	483
C2000	651	518	506	408	150	2 233	50	40	39	31	30	190
C3000	442	324	262	204	93	1 325	34	30	30	30	30	154
D+E00	175	140	148	131	41	635	30	30	30	30	30	150
F0000	7 012	3 839	2 055	575	75	13 556	541	296	158	44	30	1 069
G0000	8 460	4 262	2 369	1 045	267	16 403	652	329	183	81	30	1 275
H0000	2 232	1 420	884	393	105	5 034	172	109	68	30	30	409
I0000	4 417	2 320	1 001	257	44	8 039	341	179	77	30	30	657
J0000	1 810	1 223	834	401	108	4 376	140	94	64	31	30	359
K0000	382	245	170	131	57	985	30	30	30	30	30	150
L0000	1 109	484	305	152	37	2 087	86	37	30	30	30	213
M0000	3 886	2 117	1 202	450	102	7 757	300	163	93	35	30	621
N0000	2 180	1 335	878	452	159	5 004	168	103	68	35	30	404
Ooff1	480	614	922	988	318	3 322	36	47	70	75	30	258
Opri1	9	10	12	8	1	40	9	10	12	8	1	40
Poff1	1 786	3 335	2 806	1 533	13	9 473	135	253	213	116	13	730
Poff2	61	82	153	319	44	659	30	30	30	30	30	150
Poff3	84	110	159	154	60	567	30	30	30	30	30	150
Ppri1	849	537	391	179	21	1 977	65	41	30	30	21	187
Ppri2	43	46	58	39	8	194	30	30	30	30	8	128
Ppri3	554	226	196	84	9	1 069	43	30	30	30	9	142
QOff1	3	5	13	19	87	127	3	5	13	19	30	70
QOff2	201	352	637	285	25	1 500	30	30	48	30	25	163
QOff3	2 855	2 632	1 817	1 390	60	8 754	216	200	138	105	30	689
QPri1	11	6	3	7	6	33	11	6	3	7	6	33
QPri2	688	316	213	82	38	1 337	53	30	30	30	30	173
QPri3	637	475	486	322	113	2 033	49	37	37	30	30	183
R0000	1 318	569	307	124	38	2 356	102	44	30	30	30	236
S+T00	1 643	827	522	236	29	3 257	127	64	40	30	29	290
Totalt	47 736	30 472	20 561	10 948	22 32	111 949	3 829	2 506	1 789	1 145	752	10 021

Tabell 2. Beskrivning av branschgrupper

Branschgrupp	Avgränsning branschgrupp ¹	Avgränsning sektor ²	Beskrivning
A0000	01-03	Samtliga sektorer exkl. 211100, 211200 och 220000	Företag inom jordbruk, skogsbruk och fiske
B0000	05-09	111000, 112000, 113000, 122100, 122200, 122300, 122400, 122500, 122900, 125300, 125200, 125400, 125900, 128100, 128200, 126100	Gruvor och mineralutvinningsindustri
C1000	10-15, 18, 22, 25, 31-33	111000, 112000, 113000, 122100, 122200, 122300, 122400, 122500, 122900, 125300, 125200, 125400, 125900, 128100, 128200, 126100	Tillverkningsindustri
C2000	20-21, 26-30	111000, 112000, 113000, 122100, 122200, 122300, 122400, 122500, 122900, 125300, 125200, 125400, 125900, 128100, 128200, 126100	Tillverkningsindustri
C3000	16-17, 19, 23-24	111000, 112000, 113000, 122100, 122200, 122300, 122400, 122500, 122900, 125300, 125200, 125400, 125900, 128100, 128200, 126100	Tillverkningsindustri
D+E00	35-39	111000, 112000, 113000, 122100, 122200, 122300, 122400, 122500, 122900, 125300, 125200, 125400, 125900, 128100, 128200, 126100	El-, gas- och värmeverk Vattenverk; reningsverk o.d., avfallsanläggningar
F0000	41-43	111000, 112000, 113000, 122100, 122200, 122300	Byggindustri

¹ SNI 2007

² Sektorkoder

Branschgrupp	Avgränsning branschgrupp ¹	Avgränsning sektor ²	Beskrivning
		,122400, 122500, 122900, 125300, 125200, 125400, 125900, 128100, 128200 , 126100	
G0000	45-47	111000, 112000, 113000, 122100, 122200, 122300 ,122400, 122500, 122900, 125300, 125200, 125400, 125900, 128100, 128200 , 126100	Handel; serviceverkstäder för motorfordon och motorcyklar
H0000	49-53	111000, 112000, 113000, 122100, 122200, 122300 ,122400, 122500, 122900, 125300, 125200, 125400, 125900, 128100, 128200 , 126100	Transport- och magasineringsföretag
I0000	55-56	111000, 112000, 113000, 122100, 122200, 122300 ,122400, 122500, 122900, 125300, 125200, 125400, 125900, 128100, 128200 , 126100	Hotell och restauranger
J0000	58-63	111000, 112000, 113000, 122100, 122200, 122300 ,122400, 122500, 122900, 125300, 125200, 125400, 125900, 128100, 128200 , 126100	Informations- och kommunikationsföretag
K0000	64-66	111000, 112000, 113000, 122100, 122200, 122300 ,122400, 122500, 122900, 125300, 125200, 125400, 125900, 128100, 128200 , 126100	Kreditinstitut och försäkringsbolag
L0000	68	111000, 112000, 113000, 122100, 122200, 122300 ,122400, 122500, 122900, 125300, 125200, 125400, 125900, 128100, 128200 , 126100	Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare

Branschgrupp	Avgränsning branschgrupp ¹	Avgränsning sektor ²	Beskrivning
M0000	69-75	<p>För Branschgrupp 68-74: 111000, 112000, 113000, 122100, 122200, 122300, 122400, 122500, 122900, 125300, 125200, 125400, 125900, 128100, 128200, 126100</p> <p>För Branschgrupp 75: Samtliga sektorer exkl. 211100, 211200 och 220000</p>	Företag inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik
N0000	77-82	111000, 112000, 113000, 122100, 122200, 122300, 122400, 122500, 122900, 125300, 125200, 125400, 125900, 128100, 128200, 126100	Företag inom uthyrning, fastighetservice, resetjänster och andra stödtjänster
Ooff1	84 (urval draget på arbetsställeenhet)	131110, 131120, 131130, 131311, 131312, 131313, 131321, 131322, 131323, 131400	Civila myndigheter och försvaret
Opri1	84 (urval draget på företagsenhet. I detta fall ekvivalent med juridisk enhet, organisationsnivå)	Samtliga sektorer exkl. 131110, 131120, 131130, 131311, 131312, 131313, 131321, 131322, 131323, 131400, 211100, 211200 och 220000	Civila myndigheter och försvaret
Poff1	851, 852 (urval draget på arbetsställeenhet)	131110, 131120, 131130, 131311, 131312, 131313, 131321, 131322, 131323, 131400	Utbildningsväsendet
Poff2	853 (urval draget på arbetsställeenhet)	131110, 131120, 131130, 131311, 131312, 131313, 131321, 131322, 131323, 131400	Utbildningsväsendet
Poff3	854, 855, 856 (urval draget på arbetsställeenhet)	131110, 131120, 131130, 131311, 131312, 131313, 131321, 131322, 131323, 131400	Utbildningsväsendet

Branschgrupp	Avgränsning branschgrupp ¹	Avgränsning sektor ²	Beskrivning
Ppri1	851, 852	Samtliga sektorer exkl. 131110, 131120, 131130, 131311, 131312, 131313, 131321, 131322, 131323, 131400, 211100, 211200 och 220000	Utbildningsväsendet
Ppri2	853	Samtliga sektorer exkl. 131110, 131120, 131130, 131311, 131312, 131313, 131321, 131322, 131323, 131400, 211100, 211200 och 220000	Utbildningsväsendet
Ppri3	854, 855, 856	Samtliga sektorer exkl. 131110, 131120, 131130, 131311, 131312, 131313, 131321, 131322, 131323, 131400, 211100, 211200 och 220000	Utbildningsväsendet
QOff1	861 (urval draget på arbetsställeenhet)	131110, 131120, 131130, 131311, 131312, 131313, 131321, 131322, 131323, 131400	Enheter för vård och omsorg, socialtjänst
QOff2	862, 869 (urval draget på arbetsställeenhet)	131110, 131120, 131130, 131311, 131312, 131313, 131321, 131322, 131323, 131400	Enheter för vård och omsorg, socialtjänst
QOff3	87-88 (urval draget på arbetsställeenhet)	131110, 131120, 131130, 131311, 131312, 131313, 131321, 131322, 131323, 131400	Enheter för vård och omsorg, socialtjänst
QPri1	861	Samtliga sektorer exkl. 131110, 131120, 131130, 131311, 131312, 131313, 131321, 131322, 131323, 131400, 211100, 211200 och 220000	Enheter för vård och omsorg, socialtjänst
QPri2	862, 869	Samtliga sektorer exkl. 131110, 131120, 131130, 131311, 131312, 131313, 131321,	Enheter för vård och omsorg, socialtjänst

Branschgrupp	Avgränsning branschgrupp ¹	Avgränsning sektor ²	Beskrivning
		131322, 131323, 131400, 211100, 211200 och 220000	
QPri3	87-88	Samtliga sektorer exkl. 131110, 131120, 131130, 131311, 131312, 131313, 131321, 131322, 131323, 131400, 211100, 211200 och 220000	Enheter för vård och omsorg, socialtjänst
R0000	90-93	Samtliga sektorer exkl. 211100, 211200 och 220000	Enheter för kultur, nöje och fritid
S+T00	94-98	Samtliga sektorer exkl. 211100, 211200 och 220000	Andra serviceföretag Förvärvsarbete i hushåll; Hushållsproducenter av diverse varor och tjänster för eget bruk

Tabell 3. Beskrivning av storleksklasser

Storleksklass	Beskrivning
1	5-9 anställda
2	10-19 anställda
3	20-49 anställda
4	50-199 anställda
5	200+ anställda

2.2 Blankettfrågor och registeruppgifter

Myndigheten för arbetsmiljökunskap utformade frågorna i frågeblanketten.

Grundläggande för bra kvalitet i en undersökning är kvaliteten på de data som samlas in. För att minska risken för mätfel har blanketten därför genomgått ett mättekniskt test i form av en mätteknisk standardgranskning. Det innebär att mättekniker på SCB gjort en djupgående granskning av frågeblankettens disposition, frågor och svarsalternativ, för att identifiera problem, analysera konsekvenser och ta fram utvecklade förslag på lösningar. Granskningen finns dokumenterad i en skriftlig rapport. Se Bilaga 3-Mätteknisk granskning.

Blanketten bestod av 60 numrerade frågor, flera av dem hade delfrågor vilket genererade totalt 343 frågor.

Angående referensperiod för frågorna, se Bilaga 1 Frågeblankett. Med referensperiod menas vilken tidpunkt svaren avser, till exempel idag, förra veckan, senaste tre månaderna.

Förutom de variabler som samlades in via frågeblanketten hämtades ett antal variabler från SCBs register. Vilka dessa variabler är framgår av postbeskrivningen (Bilaga 5- Beskrivning av datafil).

2.3 Datainsamling

Innan utskick gjordes en kontroll av företagen och arbetsställena i urvalet mot de senaste registeruppgifterna, för att ta fram aktuella adressuppgifter. Vid kontrollen och under insamlingsfasen framkom det att 19 företag och 19 arbetsställen inte längre tillhörde populationen utan utgjorde känd övertäckning, det vill säga den övertäckning som identifierats. Orsakerna till övertäckning var bland annat att företag och arbetsställen gått i konkurs eller avvecklats.

Tabell 4 Känd övertäckning fördelat på stratum

Stratum	Namn	Övertäckning	Urval exkl. övertäckning
A00004	Företag inom jordbruk, skogsbruk och fiske, 50-99 anställda	1	29
C10001	Tillverkningsindustri, 5-9 anställda	1	196
C10002	Tillverkningsindustri, 10-19 anställda	1	129
G00001	Handel; serviceverkstäder för motorfordon och motorcyklar, 5-9 anställda	3	649
G00002	Handel; serviceverkstäder för motorfordon och motorcyklar, 10-19 anställda	1	328
G00003	Handel; serviceverkstäder för motorfordon och motorcyklar, 20-49 anställda	1	182
H00002	Transport- och magasineringsföretag, 10-19 anställda	1	108
I00001	Hotell och restauranger, 5-9 anställda	1	340
J00001	Informations- och kommunikationsföretag, 5-9 anställda	1	139
M00001	Företag inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik, 5-9 anställda	1	299
M00004	Företag inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik, 50-199 anställda	1	34
N00001	Företag inom uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster, 5-9 anställda	2	166
N00002	Företag inom uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster, 10-19 anställda	2	101

Stratum	Namn	Övertäckning	Urval exkl. övertäckning
N00003	Företag inom uthyrning, fastighetservice, resetjänster och andra stödtjänster, 20-49 anställda	1	67
O0ff12	Civila myndigheter och försvaret, arbetsställe (CFARNr), 10-19 anställda	1	46
Poff11	Utbildningsväsendet (Förskolor och grundskolor), arbetsställe (CFARNr), 5-9 anställda	1	134
Poff12	Utbildningsväsendet (Förskolor och grundskolor), arbetsställe (CFARNr), 10-19 anställda	1	252
Poff14	Utbildningsväsendet (Förskolor och grundskolor), arbetsställe (CFARNr), 50-199 anställda	1	115
Poff21	Utbildningsväsendet (Gymnasieskolor), arbetsställe (CFARNr), 5-9 anställda	3	27
Poff22	Utbildningsväsendet (Gymnasieskolor), arbetsställe (CFARNr), 10-19 anställda	1	29
Poff23	Utbildningsväsendet (Gymnasieskolor), arbetsställe (CFARNr), 20-49 anställda	1	29
Ppri14	Utbildningsväsendet (Förskolor och grundskolor), företagsenhet, 50-199 anställda	1	29
QOff31	Enheter för vård och omsorg, socialtjänst (Vårdhem för bostäder och omsorg, sociala öppenvårdsenheter & socialkontor), arbetsställe, 5-9 anställda	4	212
QOff32	Enheter för vård och omsorg, socialtjänst (Vårdhem för bostäder och omsorg, sociala öppenvårdsenheter & socialkontor), arbetsställe, 10-19 anställda	3	197
QOff33	Enheter för vård och omsorg, socialtjänst (Vårdhem för bostäder och omsorg, sociala öppenvårdsenheter & socialkontor), arbetsställe, 20-49 anställda	1	137
QOff35	Enheter för vård och omsorg, socialtjänst (Vårdhem för bostäder och omsorg, sociala öppenvårdsenheter & socialkontor), arbetsställe, 200 + anställda	2	28
Totalt		38	4 002

Totalt fyra utskick gjordes. Samtliga utskick gjordes med post. I ett informationsbrev ombads urvalsenheterna att besvara frågorna och skicka svaret till SCB. I informationsbrevet kunde urvalsenheterna läsa om undersökningens bakgrund, syfte och att undersökningen genomfördes i samarbete mellan Myndigheten för arbetsmiljökunskap

och SCB. Informationsbrevet informerade också om att uppgifter kommer sambearbetas med data från undersökningarna *Företagens ekonomi*, *Företagens användning av IT* och *Community Innovation Survey (CIS)* samt från LISA-databasen (Longitudinell Integrations-databas för Sjukförsäkrings- och Arbetsmarknadsstudier). Det framgick även att avidentifierade uppgifter kommer levereras från SCB till Myndigheten för arbetsmiljökunskap. Brevet informerade även om dataskyddslagstiftningen samt offentlighets- och sekretesslagen och att det var frivilligt att medverka i undersökningen.

Det första utskicket i form av ett informationsbrev med inloggningsuppgifter genomfördes den 11 september 2020. Sedan skickades tre påminnelser till dem som inte besvarat webblanketten/frågeblanketten. Ett påminnelsebrev skickades den 13 oktober och en andra påminnelse skickades den 27 oktober 2020. En tredje påminnelse skickades 10 november 2020. Den 14 december genomförde Myndigheten för arbetsmiljökunskap riktade telefonpåminnelser för att få upp svarsfrekvensen ytterligare. Insamlingen avslutades den 29 januari 2021.

Vid samtliga utskick fick uppgiftslämnaren information om att frågorna även kunde besvaras på webben samt inloggningsuppgifter.

Totalt svarade 3 377 företag och 669 arbetsställen på webblanketten, vilket var 40,53 procent av urvalet efter att den kända övertäckningen, det vill säga den övertäckning som identifierats, tagits bort (se tabell 4). Den designvägda svarsandelen, vilken tar hänsyn till att olika företag/arbetsställen haft olika stor sannolikhet att komma med i urvalet var 39,59 procent.

Tabell 5 Beskrivning av inflödet. Antal och andel svar

	Antal	Andel
Efter första utskicket	2 033	20,33
Efter andra utskicket	667	6,68
Efter tredje utskicket	550	5,51
Efter fjärde utskicket	630	6,31
Efter telefonpåminnelser	169	1,69
Totalt antal svar	4 046	40,53
Bortfall	5 937	59,47
Urval exkl. övertäckning	9 983	100,00

2.3.1 Kontroller

Kontroller har genomförts bland annat för att säkerställa att endast valida värden förekommer i materialet.

I ett tidigt skede av insamlingen granskades webblanketten så att det inte har uppstått några tekniska fel. Detta gjordes genom kontroll av giltiga värden med hjälp av frekvenstabeller.

Datamaterialet granskades före leverans med hjälp av frekvenstabeller för att upptäcka och korrigera eventuella kvarstående fel.

2.4 Bortfall

Bortfallet består dels av objektsbortfall, som innebär att frågeblanketten inte är besvarad alls, och dels av partiellt bortfall som innebär att vissa frågor i blanketten inte är besvarade. Om bortfallet skiljer sig från de svarande, med avseende på undersökningsvariablerna, kan skattningarna som grundar sig på enbart de svarande vara skeva.

Objektsbortfall kan bland annat bero på att uppgiftslämnaren inte är villig att delta i undersökningen, att uppgiftslämnaren inte går att nå eller att uppgiftslämnaren är förhindrad att medverka. Objektsbortfallet i denna undersökning redovisas i tabell 4 nedan.

Tabell 6 Beskrivning av objektsbortfall

	Antal
Ej avhörda	5 803
Avböjd medverkan	32
Förhindrad medverkan	6
Ej anträffad	96
Totalt	5 937

Med ”Ej avhörda” menas att ingen uppgift om varför frågeblanketten/intervjun inte är besvarad har lämnats. Med ”Avböjd medverkan” menas att SCB meddelats att uppgiftslämnaren inte vill medverka i undersökningen. ”Förhindrad medverkan” innehåller språkliga orsaker och saknad verksamhet under insamlingstillfället. ”Ej anträffad” innehåller företag/arbetsställen som saknar adress i Företagsregistret (FDB) eller inte har gått att nå.

Partiellt bortfall kan bero på att en fråga är svår att förstå, är känslig, att uppgiftslämnaren missar att besvara frågan eller att instruktionerna vid hoppfrågor misstolkas. Det partiella bortfallet är i genomsnitt 1,5 procent för de flesta frågorna. Det högsta partiella bortfallet, 5,7 procent, finns i fråga 66, delfråga 6.

2.5 Datats tillförlitlighet

2.5.1 Tillförlitlighet totalt

Detta avsnitt handlar om tillförlitligheten för den statistik som ska tas fram baserad på de data som samlats in. I detta uppdrag har SCB enbart samlat in data och kunden tar själv fram statistik och gör

analyser utifrån insamlade data.

Statistiken är behäftad med osäkerhet. Vid bedömning av hur olika osäkerhetskällor påverkar statistiken från en undersökning skiljer man på slumpmässiga och systematiska avvikelser. Slumpmässiga avvikelser orsakar enligt statistisk teori beräkningsbar osäkerhet hos de skattade resultaten. Systematiska avvikelser påverkar resultaten i en viss riktning. Med total osäkerhet avses den sammanlagda osäkerheten = slumpmässiga + systematiska avvikelser. Det är svårt att ange hur tillförlitligheten påverkas av eventuella systematiska avvikelser (skevhet) då det ofta kräver resurskrävande utvärderingsinsatser. En sådan utvärdering har inte gjorts för detta uppdrag.

2.5.2 Osäkerhetskällor

Urval, mätfel och bortfall bedöms vara de största källorna till osäkerhet i data och när statistik ska tas fram med denna. Täckningsfel och bearbetningsfel bedöms vara litet till försumbart i sammanhanget

2.5.3 Urval

Denna kvalitetskomponent avser osäkerhet som uppkommer på grund av att endast ett urval av populationen undersöks. Urvalsosäkerheten är således den avvikelse mellan ett skattat värde och det faktiska värdet som beror på att man inte undersöker alla objekt i populationen. Urvalsosäkerheten minskar med en ökad urvalsstorlek. Urvalsfelet bör beaktas när man drar slutsatser från undersökningen.

2.5.4 Ramtäckning

Under- och övertäckning innebär att ram- och målpopulation inte helt stämmer överens. Undertäckning innebär att vissa objekt som ingår i målpopulationen saknas i ramen. Övertäckning innebär att objekt som inte ingår i målpopulationen ändå finns i ramen. Ett sätt att minska täckningsbrister är att använda bra och uppdaterade register för att ta fram ramar.

Företagsdatabasen (FDB) uppdateras veckovis via aviseringar från Skatteverket med uppgifter om nystartade och avregistrerade företag, samt om betydande förändringar i inriktningen på företagets verksamhet, ägarförhållanden mm. Denna information ligger till grund för fastställning av företagets olika egenskaper och verksamhetsstatus.

Företag registrerade hos Skatteverket för redovisning av antingen F-skatt, moms eller arbetsgivaravgift klassas i FDB som aktiva. Täckningsbrister kan uppstå pga. fördröjningar med uppdateringen av informationen i FDB, problemet bedöms dock vara av ringa omfattning.

Om klassifikationsvariabler som beskriver företagets verksamhetsområde eller dess regionala läge används vid avgränsning av målpopulationen i en undersökning, kan storleken av eventuell under- eller övertäckning påverkas av definitioner gällande för FDB, valda

härledningsprinciper, eller bristande kvalitet i kodningen. Risken och omfattningen måste bedömas i varje enskilt fall.

Företag med vilande eller nedlagd verksamhet som ändå väljer att behålla registreringar hos Skatteverket, förblir aktiva i FDB. Detta utgör den främsta orsaken till övertäckning. Övertäckning är koncentrerad till företag utan anställda. Verksamheter som bedrivs informellt, dvs. utan nödvändiga registreringar hos Skatteverket, ingår inte i FDB. Detta kan leda till undertäckning vid specifika användningar av registret, problemets omfattning är dock okänd.

2.5.5 Mätning

Ett fel som kan uppstå vid mätning är att lämnade uppgifter skiljer sig från faktiska uppgifter. Felet kallas mätfel och kan uppkomma då uppgiftslämnaren inte minns de faktiska uppgifterna, missförstår frågan eller medvetet svarar felaktigt. SCB fick inga indikationer på att några frågor skulle vara svåra eller konstiga vilket i sin tur skulle kunna orsaka systematiska fel data. I den mån mätfel finns bedöms vara större för frågor där andelar ska uppskattas jämfört med frågor med fasta svarsalternativ.

Frågorna har genomgått en mätteknisk granskning för att minska risken för mätfel. Dessutom har särskilda kontroller genomförts under datainsamlingen, t.ex. kontroll av tillåtna värden vid dataregistrering.

2.5.6 Bortfall

Skevheter i skattningar på grund av bortfall inträffar om objekten i bortfallet och de svarande skiljer sig åt avseende frågorna/variablerna i undersökningen.

En beskrivning av bortfallet i form av svarsandelar för viktiga delgrupper redovisas i Bilaga 4 Processdata. Eventuella skevheter som bortfall medför kan reduceras genom att på ett effektivt sätt justera undersökningens vikter. I denna undersökning drogs ett stratifierat urval och vikter beräknades för varje stratum. Detta innebär att skevheter orsakade av stratumvariablerna kan reduceras.

2.5.7 Bearbetning

Vid den manuella och maskinella bearbetningen av data kan osäkerhet uppstå. Exempel på bearbetningsbrister är registreringsfel och kodningsfel. Dessa kan förhindras och upptäckas i de kontroller som genomförs vid dataregistreringen. I den här undersökningen bedöms osäkerheten på grund av registrering vara litet eftersom frågeblanketten till största del hade fasta svarsalternativ.

2.5.8 Modellantagande

Denna osäkerhetskälla bidrar inte till osäkerhet i datamaterialet.

2.6 Beskrivning av datafil

2.6.1 Datafil

Svarsdatafilen kompletterades med designvikter. Designvikten är den del av vikten som beror på urvalsdesignen. De bifogade vikterna är avsedda att användas vid skattning av målstorheter i populationen, exempelvis totaler och medelvärden.

Vid analyser av samband med hjälp av exempelvis regressionsanalys bör det uppmärksammas att det inte är givet hur vikterna ska hanteras. Urvalets design samt bortfall är komplikationer som kan störa analyser av samband.

I datafilsbeskrivningen (Bilaga 5- Beskrivning av datafil) listas datamaterialets variabler med variabelnamn och en kortfattad förklaring om variabelns innehåll.

Om värdet är blankt för en variabel kan det antingen bero på att det är partiellt bortfall (uppgift saknas) för frågan eller att det är en flervalfråga och det svarsalternativet inte var besvarat. Ett blankt värde kan också förekomma om det är en delfråga i flervalfrågan som inte behöver besvaras givet att man fyllt i ett av övriga svarsalternativ. Vid hoppfrågor som inte ska besvaras av uppgiftslämnaren så givet ett villkor i blanketten så har observationen värdet 9.

2.6.2 Statistiska mått

Materialet lämpar sig att redovisas som totaler eller procentuella andelar för hela målpopulationen eller fördelat på olika redovisningsgrupper.

2.6.3 Redovisningsgrupper

Ofta redovisas statistik inte bara för hela populationen utan också för delgrupper (redovisningsgrupper). Redovisningsgrupper i den här undersökningen kan avgränsas med hjälp av registervariabler (exempelvis branschgrupp, storleksklass, näringsgren enligt SNI 2007 och antalet anställda)

2.6.4 Jämförbarhet och användbarhet

2.6.4.1 Jämförbarhet över tid

Detta är andra gången som SCB genomför undersökningen. Första gången var 2015 som SCB då gjorde på uppdrag av Arbetsmiljöverket.

Undersökningarna år 2015 och år 2020 genomfördes på olika sätt med avseende på urvalsstorlek, urvalsmetod, insamlingsmetod och antal påminnelser. Till stora delar ställs samma frågor (exkl. de nya frågorna) 2015 och 2020, även om vissa förändringar har gjorts. Jämförelser mellan år bör därför göras med försiktighet.

2.6.5 Sekretess och utlämnande

SCB har gjort en sekretessprövning för utlämnandet av data på mikronivå.

Information om sekretess, om hur det avidentifierade data-materialet får hanteras, har skickats som bilaga till offerten.

3 Bilagor

Bilaga 1 Frågeblankett

Bilaga 2 Informationsbrev (Företagsversion)

Bilaga 3 Mätteknisk granskning

Bilaga 4 Processdata

Bilaga 5 Beskrivning av datafil